

SZONGOTH G. hozzászólása VISNOVITZ et al. A Balaton alatti pannóniai rétegeket mintázó TFM–1/13 kutatófúrás komplex vizsgálatának eredményei című cikkéhez (147/3, pp. 283–296)

SZONGOTH GÁBOR

Geo-Log Kft.

Nagyon érdekes a kutatófúrás értékeléséről neves szerzők által jegyzett tanulmány, de van egy erős hiányérzetem: nem szerepel benne mélyfúrás-geofizikai mérés. Számomra, aki 5. évtizede mélyfúrás-geofizikával foglalkozom, hihetetlen, hogy a 2000-es évek elején, Magyarországon létezik olyan földtani kutatófúrás, ahol nem végeznek mélyfúrás-geofizikai vizsgálatokat. Szinte szégyelleném felsorolni, hogy egy komplex mélyfúrás-geofizikai méréssorozat hányféle méréstípust tartalmaz, és azokból mennyi információ származhatott volna.

Lehetséges, hogy a fúrás nem volt állékony (erről nincs említés a cikkben, csak a 63%-os magkihozatalról), de egy PVC-csővezetett fúrásban is lehetett volna teljes értékű természetesgamma-, mágneses szuszceptibilitás-, (indukciós) ellenállás- és hőmérsékletmérést végezni, sőt – némi kompromisszummal – a sűrűség- és a neutronporozitás-mérések is értelmezhetőek lehetnek.

Hogy hajóról lehet mérni, arra bizonyítékok a Dunán a 4-es metró nyomvonalkutatása során végzett sikeres mérések, vagy a 1980-as évek végén a Balatonon végzett sűrűségmérések.

Amennyiben a mérések hiányának anyagi probléma volt az oka, az sem menti a szervezőket, mert tudniuk kellett volna, hogy a tudományos célokat a Geo-Log mindig is feltétel nélkül támogatta, tehát forráshiány esetén legalább egy kérdést feltehettek volna nekünk, vállaljuk-e a mérést.

Válasz SZONGOTH G. hozzászólására

HORVÁTH, FERENC, VISNOVITZ FERENC

ELTE Geofizikai és Űrtudományi Tanszék. 1117 Budapest Pázmány P. sétány 1/c

Köszönjük SZONGOTH Gábor nagy szakmai hevülettel tett hozzászólását, amelyben csalódottságát fejezi ki amiatt, hogy a TFM-1/13 jelű balatoni sekélyfúrásban nem történtek mélyfúrás-geofizikai vizsgálatok. Reméljük, hogy nincs kétsége afelől, hogy az általa „neves szerzők”-ként idézett szakemberek ismerik a komplex mélyfúrás-geofizikai mérések fontosságát és tisztában vannak azzal, hogy egy mai kutatófúrás teljességéhez a mélyfúrás-geofizikai szelvények is hozzá tartoznak. Természetesen az elvégzendő vizsgálatokat mindig a rendelkezésre álló pénzügyi keretek és a fúrás szakmai célja határozzák meg.

A források tekintetében talán felesleges hangsúlyozni azt, hogy egy egyetemi tanszék tele lehet jó ötletekkel és kutatási javaslatokkal, de az aktuálisan hozzáférhető anyagi keretek általában hiányoznak. Elvben kivétel képez az, ha hosszútávú szakmai tervezéssel kialakított kutatási pályázat és az ahhoz kapcsolódó fúrásos feltárás NKFI (OTKA) támogatást kap. A helyzet azonban az, hogy az NKFI (OTKA) olyan kutatásokat részesít előnyben, amelyekben jórészt meglévő terepi adatok alapján, jelentős hozzáadott szellemi értékkel születnek új eredmények. Ebből adódóan új fúrások kivitelezésére nem szívesen ad kutatási támogatást.

Szakmai szempontból a jelen fúrás alapvető célja az volt, hogy a balatoni tómeder alatt néhány méter mélységben elhelyezkedő, szeizmikus mérésekkel megismert földtani objektum eredetét tisztázzuk. Nevezetesen, a cikkben is bemutatott „buckás alakzat” értelmezésében heves vitáink voltak, hogy vajon egy forrásmész-kőből álló padot (hasonlóan a tihanyi gejzírtípkúpokhoz), vagy üledécsúszással létrejött torlódásos szerkezetet látunk-e. Ez a kérdés pusztán a litológia megismerésével egyértelműen eldönthető, annak alapján, hogy a fúrás mészkövet vagy enyhén deformált agyagos–homokos rétegeket harántol. Erre a kérdésre, amint azt a cikk kifejti, egyértelmű választ kaptunk.

Minden, ami ezen túlmenően nem tervezett kutatási eredményként született (pl. magnetosztatigráfia, Beizotópos kormeghatározás) ráadás volt, amelyet a szakmai lelkesedés, baráti kapcsolatok és külföldi források bevonása tett lehetővé.

A kútgeofizikai mérések szóba sem jöhettek ebben az igazán sekély (vízfelszíntől számítva 19,5 m-es) fúrásban, mert a hullámzó Balaton közepén, lehorgonyzott, de ennek ellenére is zavaróan imbolygó platform egyáltalán nem tette lehetővé egy fenntartható kút kiépítését. Hálásak lehetnek a sorsnak a Geo-Log Kft. munkatársai, hogy nem kértük meg őket baráti alapon arra, hogy ilyen körülmények között nyújtsanak feltétel nélküli támogatást a tudománynak.

Terveink között szerepel, hogy a jövőben konszolidáltabb viszonyok között további fúrásokat mélyítsünk a tó alatti rétegsor megismerésére és ennek során mindenképpen élni szeretnénk SZONGOTH Gábor nagyvonalú felajánlásával és szíves támogatásával.